

אינני רודף לטאות¹ / זאב אהרון

מתוך: "פתחו את השער" מד"ל לכתה ג' תשנ"ה עמ' 259-261

זהו שיר לירי וידוויי שבו הילד הדובר מסביר מדוע החליט להפסיק לרדוף לטאות. הוא מצהיר על כך שלוש פעמים באמצעות משפט שלילה: "אינני רודף לטאות" - בשם השיר, בשורה הראשונה ובשורה האחרונה. השיר עצמו הוא שחזור של חוויה, שחזור שלאחר מעשה. תוך כדי הסיפור הילד חווה מחדש את האירוע, ומלשון עבר - "יצאה לטאה" הוא עובר ללשון הווה - "אני תופס ואוחז".

החוויה שהילד עבר היא חוויה קשה. גוף הלטאה שהיה כל כך יפה בעיניו, מרתק, מושלם, חי וצבעוני, נקטע פתאום, והזנב נשאר בידי, מתפתל כמו חי.

כותרת השיר יוצרת סקרנות ומעוררת שאלה - למה? השיר כולו הוא למעשה תשובה לשאלה זו, כשהסיום הוא חיזוק ומתן תוקף להחלטה הסופית.

השיר מתאר מציאות מתמשכת, שנקטעת על ידי אירוע חד-פעמי - האירוע המרכזי בשיר. "לפנים-ימים הייתי יושב בחולות ואורב" מול "אך פעם...". הניגוד בין שתי המציאויות והחוויה הרגשית שעובר הילד יוצרים שינוי בעמדותיו ובהתנהגותו ומובילים אותו להחלטה שעליה הוא מצהיר בסיום:

"ואזי -

אמרתי: די!

אינני רודף לטאות."

השיר יכול להזכיר לתלמידים חוויות מתסכלות שהתנסו בהן. השיר יכול לגרום לחלק מן התלמידים לחוש רחמים כלפי הלטאה וכעס כלפי הדובר.

תלמידים אחרים יכולים, אולי שלא במודע, "להשתכנע" שכדאי להתרחק מבעלי חיים, שמסוכן "לקחת יזמה" או שלא כדאי לסמוך על כושר השיפוט שלהם גם כשהכול נראה תמים וטוב ורצוי.²

יש להבהיר לתלמידים, שהלטאה לא ניזוקה, שכך הוא טבען של לטאות להשיל את זנבן ולגדלו שנית. זה מחזק את ההרגשה, שהילד בשיר לא התאכזר ללטאה.

העיסוק בשיר יכול לגרום לחוויה מתקנת. יש להדגיש, כי "קורה שטועים בשיפוט ונכשלים גם שמתכוונים לטוב, ואז זה כואב ועצוב ואפילו עלול לייאש, אבל אין זאת אומרת, שלא כדאי לנסותו!"

¹ קלטת וידאו של היצירה (מס' 09-04) ניתן להשיג במרכזים הפדגוגיים.

² על כך בהרחבה אצל ד' קובובי, תהליכי השתנות במפגש עם יצירות ספרות, עמ' 110-42.

הצעות להפעלה

1. לפני קריאת השיר - הכותרת

מומלץ לכתוב על הלוח את הכותרת "אינני רודף לטאות", ולאמר לתלמידים שזוהי אמירה של ילד מסוים ולבקש מהם להעלות השערות שונות לגבי הסיבות העומדות מאחורי הצהרה זו.

2. לאחר קריאת השיר - שיחה חופשית

- כדאי לאפשר לתלמידים להגיב באופן חופשי תוך התייחסות לשאלות הבאות:

א. למי מספר הילד מה קרה?

ב. מה, לדעתכם, הרגיש הילד בתקופה שרדף אחרי לטאות? ומה הוא הרגיש באירוע המסוים המתואר בחלקו השני של השיר? מהו ההבדל בין הרגשות?

ג. אם הילד היה מספר זאת לכם, מה הייתם אומרים לו?

ד. מה דעתכם על החלטתו להפסיק לרדוף לטאות?

- כדאי להראות לתלמידים תמונות של לטאות שונות, ולהסביר שהלטאה מסוגלת לנתק את זנבה כשנוגעים בה. מבחינה ביולוגית הזנב יצמח מחדש, והלטאה תוכל לשוב ולתפקד עם זנבה החדש. ראוי להדגיש, שלא הילד קטע את הזנב, אלא שהיה זה רפלקס, תגובה הגנתית של היחלצות ובריחה.

3. התייחסות להיגדים

- להלן מספר היגדים. חלקם מתאימים לילד הדובר בשיר וחלקם אינם מתאימים. התלמידים יסמנו את ההיגדים הנראים להם נכונים וינמקו בחירתם:

א. הילד בשיר אוהב לטאות.

ב. הילד בשיר רצה להכאיב ללטאה.

ג. הילד התעניין מאוד בחיי הלטאות.

ד. הילד היה סקרן.

ה. הילד משך בזנב הלטאה, כי הוא רצה להסתכל בה מקרוב.

ו. הילד צודק: אחרי המקרה שקרה לו, אסור לו לרדוף שוב אחרי לטאות.

4. צער בעלי חיים

ניתן לשאול את התלמידים - האם המושג "צער בעלי חיים" מתקשר לשיר? כיצד?

5. התייחסות למבנה השיר

התלמידים יתבקשו למצוא קשר בין הצורה שבה נכתב השיר לבין תוכנו (שיר ארוך ומתפתל, שורות קצרות מאוד, כתיבה מיוחדת למלה נפ-ל-אה).

6. התלמידים יתבקשו לספר על החלטות שקיבלו בעקבות מקרים מיוחדים שקרו להם (כדאי לתת דוגמאות).